

**Instruks om etterretningssamarbeid med stater hvor det foreligger
risiko for tortur eller annen grusom, umenneskelig eller
nedverdiggende behandling eller straff**

Oslo, 26. november 2012

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Kjell Grandhagen'.

Kjell Grandhagen
Generalløytnant
Sjef Etterretningstjenesten

Instruks om etterretningssamarbeid med stater hvor det foreligger risiko for tortur eller annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff

Metadata

KORTTITTEL:	MR-instruksen
HJEMMEL:	FSJs E-direktiv og organisasjons- og instruksjonsmyndigheten
GJELDER FOR:	Forsvaret
FAGMYNDIGHET:	Sjef Etterretningstjenesten (SJE)
FAGANSVAR:	Etterretningstjenesten/Juridisk Enhet (E/JURENH)
IKRAFTTREDELSE:	1. januar 2013
FORRIGE VERSJON:	---

Innhold

1.	Innledning	3
1.1.	BAKGRUNN OG FORMÅL	3
1.2.	VIRKEOMRÅDE OG MÅLGRUPPE	4
1.3.	SENTRALE BEGREPER	4
2.	Grunnleggende plikter for å redusere risiko for tortur og GUNB	5
2.1.	ROLLER OG ANSVAR	5
2.2.	PLIKT TIL Å KJENNE TIL HVILKE FORHOLD SOM KVALIFISERER TIL TORTUR OG GUNB	6
2.3.	GENERELL FORHÅNDSVURDERING AV MENNESKERETTIGHETSSITUASJONEN	6
2.4.	KONKRET VURDERING AV RISIKO FOR TORTUR OG GUNB	6
2.5.	GRANSKNING AV ANKLAGER OG UNDERRETNING AV ANSVARLIG MYNDIGHET	7
3.	Utlevering av informasjon om enkeltpersoner	7
3.1.	RISIKOVURDERING	7
3.2.	NÆRMERE OM VURDERING AV RISIKOREDUSERENDE TILTAK	7
3.3.	VURDERING AV VIDERE HANDLEMÅTE	8
4.	Deltakelse i eller anmodning om avhør av enkeltpersoner	8
4.1.	RISIKOVURDERING	8
4.2.	RISIKOREDUSERENDE TILTAK OG VURDERING AV VIDERE HANDLEMÅTE	8
5.	Mottak av etterretninger	9
5.1.	RISIKOVURDERING	9
5.2.	VURDERING AV VIDERE HANDLEMÅTE	9
6.	Ikrafttredelse	9

1. Innledning

1.1. Bakgrunn og formål

- 1.1.1. Norske myndigheter tar avstand fra tortur og lignende brudd på grunnleggende menneskerettigheter i alle former og under alle omstendigheter, i fred, krise og krig. Etterretningsvirksomheten i Forsvaret skal ikke direkte eller indirekte medvirke til slike brudd, og all etterretningsvirksomhet i Forsvaret skal gjennomføres i samsvar med norsk lov og norske folkerettslige forpliktelser.
- 1.1.2. For å kunne utføre Forsvarets pålagte oppgaver i henhold til lov og oppdrag, samarbeider Forsvaret med en rekke utenlandske tjenester. Herunder er det i enkelte tilfeller tvingende nødvendig å samarbeide med tjenester i stater hvor det kan være en risiko for at grunnleggende menneskerettigheter brytes. Etter omstendighetene kan etterretningssamarbeid med tjenester i slike stater være helt nødvendig for å forebygge eller motvirke alvorlige trusler mot Norge eller norske interesser. Etablering av samarbeid med utenlandske tjenester skal forelegges Forsvarsdepartementet, jf. instruks om Etterretningstjenesten § 13. Det samme gjelder iverksettelse av særskilte etterretningsoperasjoner, samt i saker av særlig viktighet eller prinsipiell karakter.
- 1.1.3. Risikoen for tortur eller annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff (GUNB) anses å være den største utfordringen i slike samarbeid. Etterretningstjenesten og Forsvaret for øvrig legger den norske regjeringens klare standpunkt til grunn for vår virksomhet, hvilket innebærer at vi ikke deltar i, anmoder om, oppmuntrer til eller tolererer bruk av tortur eller GUNB uansett hva hensikten måtte være. Det er på det rene at Forsvarets personell ikke under noen omstendigheter skal gjennomføre eller medvirke til en handling som er å betrakte som tortur eller GUNB. Slik atferd vil resultere i disiplinær- eller strafferettslig forfølgning av den enkelte.
- 1.1.4. For å sikre at Forsvarets virksomhet utføres i samsvar med norsk lov og norske folkerettslige forpliktelser, er det i slike situasjoner meget viktig at norsk personell som er involvert i etterretningsvirksomhet foretar nødvendige risikovurderinger, og fremmer saker oppover i linjen for beslutninger. Medvirkning til brudd på internasjonalt anerkjente menneskerettigheter kan dessuten alvorlig skade Norges internasjonale omdømme, i tillegg til å undergrave Forsvarets legitimitet. Det er derfor et eksplisitt mål for Forsvaret å promotere menneskerettigheter innen etterretningssamarbeidet, i samsvar med den rollen Norge har tatt internasjonalt for å fremme menneskerettigheter.
- 1.1.5. Hensikten med denne instruksen er i størst mulig grad å redusere risikoen for at personell som utfører virksomhet under SJE fagmyndighet, direkte eller indirekte, medvirker til brudd på grunnleggende menneskerettigheter i de aktuelle samarbeidslandene. For å sikre at instruksen følges i de relevante avdelinger i Forsvaret, skal den operasjonaliseres og implementeres i de enkelte avdelingens prosedyrer, og berørt personell skal gjennomgå grundig opplæring i instruksen. Prinsippene i instruksen skal videre kommuniseres i etterretningsdialogen med aktuelle partnere for å tydeliggjøre våre forventninger og for å ivareta en enhetlig og konsistent policy på området.
- 1.1.6. Instruksen er utarbeidet i samsvar med Norge sine nasjonale og internasjonale forpliktelser og er skrevet med tanke på å gi konkret veiledning for operativt personell i Forsvaret og ledere i Forsvaret på ulike nivåer. Ettersom en vesentlig del av instruksen inneholder konkrete skjønnsvurderinger, er den ikke å anse som en juridisk bruksanvisning som ved korrekt anvendelse hindrer sivil- eller strafferettslig ansvar for

den enkelte, eller for Forsvaret og Norge som sådan. Hensikten er imidlertid at etterlevelse av instruksene vesentlig vil redusere risikoen for at slikt ansvar pådras.

1.2. Virkeområde og målgruppe

- 1.2.1. Instruksene gjelder for Etterretningstjenesten, samt for øvrige deler av Forsvaret når det utføres virksomhet som faller inn under Sjef Etterretningstjenestens (SJE) fagmyndighet.
- 1.2.2. Denne instruksene gjelder samarbeid med utenlandske tjenester om enkeltpersoner, både ved ren informasjonsutveksling som omhandler enkeltpersoner eller ved andre samarbeidstiltak rettet mot enkeltpersoner, for eksempel anmodning om informasjon fra eller deltakelse i avhør av personer som er pågrepet.
- 1.2.3. Instruksene skal være godt kjent for alle tjenestegjørende i Forsvaret som arbeider med ovennevnte oppgaver. Forsvaret er ansvarlig for å gi relevant personell tilstrekkelig opplæring i instruksene.

1.3. Sentrale begreper

- 1.3.1. Med "enkeltpersoner/personer" menes i denne instruksene både utenlandske og norske statsborgere, uavhengig av bosted og tilhørighet. Begrepet inkluderer personer som ikke er navngitt eller på annen måte direkte identifisert, men som likevel gir tilstrekkelig informasjon til at man med relativt enkle midler kan identifisere hvilken person eller en nærmere avgrenset gruppe av personer det er tale om.
- 1.3.2. Med "avhør" menes i denne instruksene både taktisk utspørring og etterretningsavhør.
- 1.3.3. Med "pågrep/pågrepne personer" menes i denne instruksene både frihetsberøvelse i strafferettslig forstand og internering av personer.
- 1.3.4. Med "tjenester" menes i denne instruksene utenlandske sikkerhetstjenester og etterretningstjenester.
- 1.3.5. Med "etterretningssamarbeid" menes i denne instruksene utveksling (utlevering og/eller mottak) av informasjon om enkeltpersoner, samt annet samarbeid som er rettet mot enkeltpersoner.
- 1.3.6. Med "forsikringer" menes i denne instruksene løfter gitt av tjenester og/eller deres overordnede myndigheter, herunder gjennom diplomatiske kanaler, om at en eller flere enkeltpersoner ikke har blitt utsatt for eller skal bli utsatt for tortur eller GUNB. Hensikten med en slik forsikring er å redusere risikoen for at personer som er pågrepet utsettes for tortur eller GUNB. En forsikring skal normalt være skriftlig.
- 1.3.7. Med "reell risiko" ("real risk") menes i denne instruksene omstendigheter der det foreligger begrunnede konkrete holdepunkter for å tro at tortur eller GUNB har funnet sted eller kan finne sted overfor aktuelle enkeltpersoner. Det er i seg selv ikke tilstrekkelig for å konstatere en reell risiko at det foreligger en hypotetisk eller teoretisk mulighet for tortur eller GUNB. Det er i seg selv heller ikke tilstrekkelig at det i den angjeldende stat tidligere har funnet sted tortur eller GUNB. Forholdet må vurderes konkret i forhold til den eller de aktuelle enkeltpersoner, hva etterretningssamarbeidet dreier seg om, den samarbeidende parts antatte handlemåte, tidligere erfaringer, andre lands erfaringer, annen tilgjengelig åpen og gradert informasjon, samt omstendighetene for øvrig. Dersom samarbeidet dreier seg

om enkeltpersoner som ikke befinner seg innenfor samarbeidspartens effektive kontroll, vil det normalt medføre at det ikke foreligger en reell risiko. Det vil imidlertid foreligge en reell risiko dersom samarbeidsparten anses å ha vilje og evne, alene eller i samarbeid med andre, til å utsette vedkommende for tortur eller GUNB, eller på annen måte å handle på en slik måte at dette anses som et sannsynlig resultat etter en vurdering av all tilgjengelig informasjon slik det fremsto for Forsvarets personell på samarbeidstidspunktet.

1.3.8. Med "tortur" menes i denne instruksens FNs torturkonvensjon av 1984 sin definisjon i artikkel 1, som det eksisterer internasjonal enighet om: "Enhver handling hvorved alvorlig smerte eller lidelse, enten fysisk eller psykisk, bevisst blir tilføyet en person i den hensikt å oppnå fra vedkommende eller en tredjeperson opplysninger eller en tilståelse, straffe vedkommende for en handling som denne personen eller en tredje person har begått eller mistenkes for å ha begått, eller true eller tvinge vedkommende eller en tredje person, eller av hvilken som helst årsak basert på diskriminering av noen art, når slik smerte eller lidelse påføres av eller på tilskyndelse av eller med samtykke eller aksept fra en offentlig tjenestemann eller annen person som opptrer i embets medfør."

1.3.9. Med "grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff (GUNB)" menes i denne instruksens blant annet følgende forhold:

- Bruk av stressposisjoner: Å tvinge en fange til å innta posisjoner som er ment å påføre fangen fysisk smerte.
- Søvndeprivasjon: Å bevisst frata en fange søvn med det formål å trette ut vedkommende.
- Begrensning av syn: Metoder for å begrense syn, ved å tre en hette, bag, pose eller lignende over fangens hode, med unntak av når dette ikke utgjør en risiko for den fengsledes fysiske eller psykiske helse og det er nødvendig ut fra hensyn til sikkerhet ved arrest eller transport.
- Fysisk mishandling eller straff av enhver sort
- Å bevisst ikke gi fangen tilstrekkelig mat, vann eller medisinsk hjelp
- Nedverdiggende behandling (seksuell sjenanse, religiøs sjikane etc)
- Bevisst bruk av støy: Å bevisst holde en fange i omgivelser hvor det er plagende lyder med det formål å plage vedkommende.

Sett i lys av at det ikke foreligger internasjonal konsensus rundt GUNB-begrepet, må listen ovenfor ikke anses som uttømmende og forholdene kan alene eller kumulativt anses for å kvalifisere til GUNB. Det er viktig å påpeke at forholdene etter omstendighetene også kan anses å kvalifisere til tortur.

2. Grunnleggende plikter for å redusere risiko for tortur og GUNB

2.1. Roller og ansvar

- 2.1.1. Den enkelte tjenestegjørende som utfører virksomhet under SJE fagmyndighet er ansvarlig for å etterleve denne instruksens, samt etterleve andre rettslige, administrative og prosedyremessige reglementer og bestemmelser som gjelder for deres avdeling eller enhet på dette området. Foresatte har et særlig ansvar for å veilede undergitt personell.
- 2.1.2. Etterretningstjenesten/Juridisk enhet (E/JURENH) skal bistå med rådgivning og videre saksforberedelse i konkrete saker, herunder vurderinger av om en sak skal forelegges SJE eller Forsvarsdepartementet via SJE. Ved tvil om forståelsen eller

anvendelsen av denne instruksen, eller ved tvil om vurderingen av enkeltsaker, skal E/JURENH konsulteres.

- 2.1.3. Innenfor rammen av instruksen her skal det ikke fremsettes anmodninger overfor samarbeidende tjenester om pågrepelse av enkeltpersoner, med mindre det skjer innenfor rammen av væpnet konflikt som både Norge og den stat som den samarbeidende tjenesten representerer er parter i, eller anmodningen er godkjent av SJE i hvert enkelt tilfelle. Godkjenningsanmodninger til SJE fremsendes via E/JURENH

2.2. Plikt til å kjenne til hvilke forhold som kvalifiserer til tortur og GUNB

- 2.2.1. Det foreligger et absolutt forbud mot tortur under internasjonal rett og etter nasjonal rett. Samtidig personell skal kjenne til definisjonen av tortur og hvilke momenter som kan kvalifisere til GUNB.
- 2.2.2. Selv om det er legitimt å differensiere mellom tortur og GUNB, kan enkelte tilfeller av GUNB utgjøre tortur forutsatt at det skjer over lengre tid eller sammentreffer med andre tiltak.

2.3. Generell forhåndsvurdering av menneskerettighetssituasjonen – due diligence

- 2.3.1. Det skal utføres en aktsomhetsvurdering (due diligence) før det iverksettes samarbeid med en tjeneste der det foreligger tvil om det aktuelle landets myndigheter overholder grunnleggende menneskerettighetsforpliktelser. Som ledd i dette skal det gjennomføres en generell kartlegging av landets menneskerettighetspraksis, det relevante rettslige rammeverket, samt praksisen til aktuell tjeneste og andre myndigheter som er ansvarlige for avhør, pågrepelse, fengsling og lignende.
- 2.3.2. Vurderingene koordineres av E/JURENH, som også vurderer funnene opp mot Norges folkerettslige forpliktelser. Vurderingene fremmes SJE, som eventuelt fremmer saken til Forsvarsdepartementet.
- 2.3.3. Slike due diligence-prosesser skal normalt gjennomføres på jevnlig basis mens samarbeidet pågår slik at nasjonale tiltak kan tilpasses eventuelle endringer.
- 2.3.4. Ved et eventuelt ønske om samarbeid som iverksettes på ad hoc-basis og det ikke er tid til å avvente en generell due diligence-vurdering, skal saken forelegges E/JURENH for beslutning av SJE og eventuelt Forsvarsdepartementet.

2.4. Konkret vurdering av risiko for tortur og GUNB

- 2.4.1. Den enkelte skal for hvert enkelt samarbeidstiltak/hver enkelt samarbeidsoperasjon gjennomføre en konkret vurdering av om det foreligger en risiko for at vedkommende enkeltperson(er) vil bli utsatt for uakseptabel behandling og vurdere om det er mulig å redusere risikoen.
- 2.4.2. I tilfeller der det til tross for eventuelle risikoreduserende tiltak foreligger en reell risiko for at vedkommende vil bli utsatt for tortur, er det klare utgangspunktet at samarbeidstiltaket/operasjonen skal avbrytes.
- 2.4.3. I tilfelle hvor det foreligger risiko for GUNB, vil det dekke et videre spekter av handlinger, og ulike vurderinger og rettslige prinsipper kan komme til anvendelse avhengig av omstendighetene og faktum i saken. Ved tvil vil om vurderingen skal det

søkes veiledning hos E/JURENH.

- 2.4.4. I det etterfølgende er ulike situasjoner kategorisert og beskrevet og det er gitt konkrete instruksjoner for hver kategori. Instruksene for de ulike kategoriene bygger på de samme grunnprinsippene, hvilket betyr at det er et visst sammenfall. For å unngå stadige gjentakelser vises det i slike situasjoner til VEDLEGG 1.

2.5. Granskning av anklager og underretting av ansvarlig myndighet

- 2.5.1. Dersom det fremkommer anklager om at eget personell eller samarbeidspartnere har medvirket til eller utført tortur eller GUNB, vil Etterretningstjenesten granske anklagene og eventuelt bringe saken inn for ansvarlig myndighet.
- 2.5.2. Dersom anklagene er rettet mot våre samarbeidspartnere vil Etterretningstjenesten ta opp anklagene med dem, med mindre det anses at en slik henvendelse i seg selv kan føre til en uakseptabel behandling av den/de aktuelle enkeltperson(ene).

3. Utlevering av informasjon om enkeltpersoner

3.1. Risikovurdering

- 3.1.1. Enkelte lands myndigheter har en annen tilnærming og andre standarder for pågrep og behandling av personer som befinner seg i myndighetenes varetekt enn Norge.
- 3.1.2. Før utlevering av informasjon om enkeltpersoner til tjenester i slike land, skal følgende vurderes:
- Gjelder utleveringen informasjon om enkeltpersoner som befinner seg i myndighetenes varetekt?
 - Er det grunn til å tro at informasjonsutleveringen vil medføre at en eller flere personer vil bli pågrepet?
 - Er det en risiko for at personen(e) har blitt utsatt for tortur eller GUNB, eller kan bli utsatt for tortur eller GUNB, og foreligger det i så tilfelle en reell risiko for dette?
 - Dersom det anses å foreligge en reell risiko for tortur eller GUNB, kan risikoen på troverdig måte reduseres ved å:
 - Oppstille *spesifikke forbehold* ("caveats") med tanke på hvordan informasjonen kan og ikke kan brukes, og/eller
 - Innhente *forsikringer* fra den relevante tjenesten eller overordnede myndigheter i landet, og/eller
 - Avtale *andre risikoreduerende tiltak*

3.2. Nærmere om vurdering av risikoreduerende tiltak

- 3.2.1. I hvilken utstrekning mottakende tjenesten er villig til å ta hensyn til norske synspunkter og eventuelle forsikringer, forbehold eller andre risikoreduerende tiltak, vil avhenge av en rekke faktorer, herunder i hvilken grad tjenesten har et tillitsforhold til Norge, tjenestens profesjonskultur, hvem som har avgitt forsikringen eller akseptert forbeholdet, i hvilken grad tjenesten mener de har et berettiget behov for å håndtere forholdet annerledes enn Norge, hvilke uformelle sanksjonsmuligheter tjenesten kan bli utsatt for fra norsk eller andres side ved ikke-etterlevelse, risikoen for at ikke-etterlevelse blir oppdaget, etc.

- 3.2.2. Formelle ensidige forbehold ved utlevering av informasjon, samt avgitte forsikringer, skal ikke tillegges vekt med mindre slike tiltak underbygges av annen informasjon. Om det anses nødvendig skal det søkes etablert en ordning som innbefatter mekanismer for etterfølgende mulighet til å kontrollere om tjenesten har etterlevd norske krav.
- 3.2.3. I vurderingen av mottakerens evne og vilje til å etterleve norske krav, må eget personell være bevisste på spenningene dette kan forårsake og behovet for å håndtere det på en måte som er i samsvar med instruksene i VEDLEGG 1.

3.3. Vurdering av videre handlemåte

- 3.3.1. Videre handlemåte fremgår av instruksene i VEDLEGG 1.
- 3.3.2. Samtlig personell skal i tillegg kunne ta opp enhver tvil og bekymring med sine foresatte, og/eller med E/JURENH.

4. Deltakelse i eller anmodning om avhør av enkeltpersoner

4.1. Risikovurdering

- 4.1.1. Dersom det oversendes spørsmål til tjenesten eller det på annet vis søkes etterretninger fra en person som er pågrepet av myndighetene i vedkommende land, for eksempel anmodning om å få avhøre vedkommende eller være tilstede under avhør, må det foretas en vurdering som beskrevet under pkt 3 ovenfor.
- 4.1.2. Følgende forhold skal vektlegges ved vurderingen av hvorvidt fengslings- og avhørsforholdene er å anse som akseptable (listen er ikke uttømmende):
- Lovligheten av pågripelsen (iht lokal rett)
 - Lovligheten av fengslingen (under lokal og internasjonal rett)
 - Tilgangen til rettferdig rettergang
 - Avslag på tilgang til familie eller juridisk representasjon, hvor det ikke er i overensstemmelse med internasjonal rett
 - Hvorvidt den pågrepne er blitt informert om grunnene for pågripelsen
 - Hvorvidt vedkommende vil bli fremstilt for en dommer og når det skal skje
 - Hvorvidt vedkommende kan prøve lovligheten av pågripelsen
 - Fængselsforholdene

4.2. Risikoreduserende tiltak og vurdering av videre handlemåte

- 4.2.1. Pkt 3.2. og 3.3. gjelder tilsvarende.
- 4.2.2. Ytterligere handlemåte er nærmere beskrevet i VEDLEGG 1.
- 4.2.3. I VEDLEGG 2 fremgår det nærmere instruks om hva den enkelte skal ta hensyn til før, under og etter et avhør.
- 4.2.4. Norske militære styrker i utlandet kan gjennomføre taktisk utspørring, herunder gjennom samarbeid med tjenester i operasjonsområdet, dersom engasjementsreglene og andre relevante regler for den enkelte operasjon tillater det. Ut over dette skal avhør i etterretningsøyemed bare gjennomføres av autorisert personell. I enkelte tilfeller kan likevel eksperter innen enkelte fagområder autoriseres til å observere eller delta. I slike tilfeller må de kun stille spørsmål som inngår i deres eget spesialistområde. Enhver deltakelse må alltid utføres under tilstedeværelse av autorisert personell, og

opptreden til ekspertene må, som for autorisert personell, være i tråd med relevant norsk lovgivning og internasjonal rett til enhver tid.

5. Mottak av etterretninger

5.1. Risikovurdering

- 5.1.1. Når etterretninger mottas fra en tjeneste, vil informasjonskilden(e) normalt ikke være opplyst. Det vil dermed som hovedregel ikke være synlig hvorvidt etterretningen har sin opprinnelse fra en person som er pågrepet eller hvilke forhold vedkommende har vært utsatt for.
- 5.1.2. Dersom man unntaksvis vet eller anser at det er en reell risiko for at informasjonen har sin opprinnelse fra en person som har blitt utsatt for tortur eller GUNB, skal foresatte umiddelbart informeres. E/JURENH skal også informeres.

5.2. Vurdering av videre handlemåte

- 5.2.1. Konkluderer foresatte og E/JURENH med at bekymringene er velbegrunnede og ekte, skal SJE informeres om bekymringene.
- 5.2.2. I slike tilfeller vil SJE normalt anbefale overfor Forsvarsdepartementet hvorvidt det er påkrevet å iverksette tiltak for å unngå at den samarbeidende tjenesten legger til grunn at eventuell fortsatt mottakelse av etterretninger er en stilltiende aksept av tortur eller GUNB. Slike tiltak kan inkludere forsikringer fra tjenesten eller tjenestens overordnede myndigheter, eller at det tas diplomatiske skritt overfor tjenesten. Det må videre vurderes hvorvidt bekymringene er av en slik karakter at det vil påvirke samarbeidet med tjenesten på mer generelt grunnlag. Etter omstendighetene vil samarbeidet avbrytes dersom det er grunn til å tro at det ikke gjelder et isolert tilfelle av tortur eller GUNB.
- 5.2.3. Selv om norske myndigheter skulle konkludere med at det er en reell risiko for at mottatt informasjon kan stamme fra tortur eller GUNB, kan norske myndigheter i et enkelttilfelle benytte informasjonen som grunnlag for å treffe nasjonale operative beslutninger dersom liv og helse står i fare, dersom det vurderes at opplysningenes innhold tilsier det til tross for at opplysninger fremkommet ved tortur eller GUNB i utgangspunktet ikke kan anses troverdige. Videre bruk eller mottak av ny tilsvarende informasjon fra samme tjeneste skal ikke finne sted, da dette kan oppfattes som stilltiende aksept av tortur eller GUNB.

6. Ikrafttredelse

Instruksen trer i kraft 1. januar 2013.

Vedlegg 1: *Handlemåte etter utfallet av risikovurderingen*

Situasjon	Handling
A: Du vet eller tror det er en reell risiko for at tortur vil finne sted	<ol style="list-style-type: none">1. Du skal ikke fortsette operasjonen og SJE skal informeres via E/JURENH. SJE skal deretter vurdere hvorvidt saken skal forelegges Forsvarsdepartementet etter E-instruksen § 13.2. Du skal ta opp bekymringene med den aktuelle tjenesten eller myndighetene som er ansvarlige for pågripelsen for å forsøke å hindre at tortur finner sted, med mindre du ved å varsle de ansvarlige myndigheter kan komme til å gjøre situasjonen verre.
B: Du vurderer at det er en lavere enn reell risiko for at GUNB kommer til å finne sted og pågripelsen og fengslingen anses lovlig	<ol style="list-style-type: none">1. Du kan fortsette operasjonen, men følg situasjonen nøye.
C: Alle andre tilfeller	<ol style="list-style-type: none">1. Du må konsultere foresatte. Du må ikke fortsette, med mindre:<ol style="list-style-type: none">a) Foresatte konkluderer med at det ikke foreligger en reell risiko for tortur eller GUNB, eller;b) Du effektivt kan redusere den reelle risikoen gjennom troverdige risikoreduserende tiltak. Se punkt 3.2. for troverdighetsvurdering.2. Dersom ingen av de to handlingsalternativene passer, skal SJE konsulteres via E/JURENH.<ol style="list-style-type: none">a) SJE skal gis alle detaljer, inkludert vurderingene av sannsynligheten for at tortur eller GUNB vil forekomme, risikoene ved ikke å handle, samt graden av norsk involvering.b) SJE vil vurdere hvorvidt det er mulig å redusere risikoen for tortur eller GUNB, herunder ved å etterspørre forsikringer for behandlingen av aktuelle personer, vurdere hvorvidt forbeholdene knyttet til informasjonen/spørsmålene vil bli respektert av tjenesten, samt vurdere hvorvidt norsk involvering i saken uansett form vil øke eller minske sannsynligheten for at tortur eller GUNB finner sted.c) SJE vil vurdere om saken bør forelegges Forsvarsdepartementet etter E-instruksen § 13.d) Det å konsultere SJE, sekundært Forsvarsdepartementet, innebærer ikke uten videre at operasjonen kan fortsette, men det gir ledelsen muligheten til å vurdere saken i lys av dens fulle kompleksitet og lovlighet.

Vedlegg 2: Handlemåte før, under og etter avhør

Før avhør	Under avhør	Etter avhør
<ol style="list-style-type: none"> 1. Du skal vurdere fengslingsforholdene som den pågrepne har vært eller er underlagt. Vurder å få forsikringer fra tjenesten når det gjelder fengslingsforholdene for å redusere risikoen for uakseptable forhold. 2. Dersom det eksisterer en risiko for at personen har vært eller vil bli utsatt for tortur eller GUNB, skal retningslinjene i VEDLEGG 1 følges. 3. Etterretningstjenestens og det øvrige Forsvarets personell skal ikke operere som en konsulær myndighet på vegne av Utenriksdepartementet. Dersom den pågrepne er en norsk statsborger, skal UD snarest informeres tjenestevei. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Du skal påse at personen som er pågrepet behandles rettferdig, human, med verdighet og respekt. 2. Det vises til momentene i pkt 4.2 om forhold som skal tillegges vekt ved vurderingen av om forholdene er akseptable. 3. Trekk deg fra avhøret dersom du blir oppmerksom på, eller blir vitne til noe som får deg til å tro at det foreligger en reell risiko for at personer er blitt eller kommer til å bli utsatt for tortur eller GUNB. Dersom enkeltpersoner fremsetter spesifikke anklager om dette, skal du også trekke deg. 4. Dersom du utfører eller bevitner et avhør, skal du dokumentere avhøret. Dokumenteringen må inkludere enhver anklage fremsatt om uakseptable fengslingsforhold eller behandling, et utsagn om den fysiske og psykiske helsetilstanden til personen slik du vurderer den, samt eventuelle løfter gitt til vedkommende. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Du skal rapportere inn alle anklager og bekymringer til dine foresatte. 2. Dersom du har trukket deg fra avhøret fordi du anså at det forelå uakseptable forhold, eller fordi en person fremsatte spesifikke og troverdige anklager om dette, må foresatte konsulteres. 3. For å redusere risikoen for tortur eller GUNB kan det bes om etterfølgende forsikringer fra tjenesten når det gjelder fengslingsforholdene som personen har blitt eller skal utsettes for. 4. Dersom du anser forsikringene som troverdige, kan du fortsette med det planlagte avhøret. 5. Dersom du til tross for en forsikring/garanti tror at det eksisterer en reell risiko for tortur eller GUNB, må SJE informeres via E/JURENH. SJE vil vurdere hvorvidt bekymringene er slik at de vil ha en påvirkning på samarbeidet med tjenesten i forbindelse med andre personer.